

WIOLETTA POTURAŁA

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie

ORCID 0000-0002-7894-6563

JANIŃA PERATHONER – WENEDA (1926-2014) – ŻYCIE I TWÓRCZOŚĆ KONIŃSKIEJ NAUCZYCIELKI I PISARKI

Fot. 1. Janina Perathoner

Źródło: Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie

Janina Perathoner – Weneda wpisała się na trwałe w historię ziemi konińskiej, nie tylko z racji swej nauczycielskiej pracy, ale przede wszystkim emocjonalnego związku z miastem, którego wartość stale podkreślała. Wynikało to z jej silnego przekonania o potrzebie posiadania swoistego axis mundi, małej ojczyzny – miejsca, z którym związane są pierwsze doświadczenia człowieka i kształtowanie się jego rozumienia i odczuwania świata – co wyraziła w jednym z tekstów zamieszczonych w miesięczniku Towarzystwa Przyjaciół Konina „Koniniana”:

Człowiek musi znać swoją tożsamość i mieć świadomość swych korzeni, aby pewniej trwał w życiu i nie bał się zawirowań losu, a w złych dniach mógł znaleźć pocieszenie w rodzinnych stronach¹.

Teksty literackie i publicystyczne, jakie tworzyła, dawały jej podwójną satysfakcję. Pragnęła „przeszłość i teraźniejszość ocalić od zapomnienia”, ale także widziała w swej pracy głęboki wymiar etyczny:

Służenie środowisku, w którym się wyrosło, świadczy o pięknej cesze człowieka – o patriotyzmie regionalnym, z którego rodzi się miłość do Ojczyzny, a z niej umiłowanie świata. Bo dobre uczucia mieszczą się w sercu każdego człowieka w ilościach nieprzebranych, natomiast złe kurczą i niszczą serce. A więc praca dla naszej małej Ojczyzny niesie dobre uczucia i wielką korzyść dla społeczeństwa, wzbogacając nasze duchowe wartości².

Janina Perathoner przyszła na świat 26 czerwca 1926 r. w Koninie. Jej rodzicami byli Mieczysław (1890-1972) i Eleonora z domu Rzepka (1892-1972) Wdzięczni. Ojciec pracował jako ślusarz, zaś matka zajmowała się gospodarstwem domowym. Przyszła pisarka miała starszą siostrę Marię (1922-1948). Rodzina najpierw mieszkała przy Słupeckim Przedmieściu (obecnie ul. Wojska Polskiego), później przeprowadziła się do domu przy ul. Staszica 7³. Janina w wieku 4 lat nauczyła się czytać, podpatrując uliczne szyldy, choć na kształt jej zainteresowań wpłynął także ojciec, który wieczorami czytał na głos książki⁴. W 1939 roku Janina Perathoner ukończyła sześć klas w Szkole Powszechnej Żeńskiej im. Marii Konopnickiej i zdała egzamin do gimnazjum, ale wybuch wojny uniemożliwił jej kontynuację nauki.

W latach hitlerowskiej okupacji zmuszona była pracować jako służąca, sprzątaczką, magazynierką, pielęgniarką i pomoc domowa w niemieckich domach⁵. Ten okres wpłynął także znacząco na kształt życia osobistego pisarki, gdyż zaowocował znajomością z pewnym Austriakiem zakończoną w latach powojennych ślubem. W 1943 r. została skierowana do pracy przy taborze technicznym i tam poznała Wiktora Perathonera, który po powrocie do ojczyzny nie zapomniał o młodej Polce i prowadził z nią regularną korespondencję⁶.

Po wojnie Janina Perathoner podjęła naukę w gimnazjum i po zdaniu tzw. małej matury w 1946 roku kontynuowała edukację w liceum ogólnokształcącym. Mieszkała wówczas z siostrą Marią, która leczyła przeziębione w czasie wojny płuca w Jeleniej Górze. Janina uczyła się w liceum w przyspieszonym trybie nauczania i pracowała w Prezydium Powiatowej Rady Narodowej. Po zdaniu 10 lipca 1947 roku dużej matury rozpoczęła studia w sekcji Filologii Polskiej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Poznańskiego. W tym samym roku ze względu na trudne warunki materialne pracowała dorywczo w biurze. Pracę zarobkową podejmowała także w czasie studiów,

¹ J. Weneda, *Jestem koninianką*, „Koniniana”, 2007, nr 5 (30), s. 3.

² Tamże, s. 3.

³ Archiwum Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie, Teczka Akt Osobowych Perathoner Janina (dalej AZSGE, TAOPJ), *Życiorys*, b.d.

⁴ J. Weneda Perathoner, *Silva rerum*, Konin 2006, s. 61.

⁵ AZSGE, TAOPJ, *Życiorys*, b.d.

⁶ S. Rusin, *Janina Perathoner*, [w:] *Znani i nieznani w Koninie*, Konin 2014, s. 338.

np. podczas Targów Poznańskich i w Banku Rolnym. 11 grudnia 1951 r. zdała egzamin magisterski u profesora Waclawa Kubackiego i otrzymała dyplom ukończenia studiów w zakresie filologii polskiej oraz stopień magistra filozofii⁷. Po powrocie do rodzinnego miasta od 10 lutego 1952 roku podjęła pracę w Liceum Pedagogicznym, a od września 1952 roku do sierpnia 1955 roku zgodnie z nakazem pracy była zatrudniona w Liceum Ogólnokształcącym w Kleczewie. Oprócz prowadzenia lekcji zajmowała się też kółkiem polonistycznym i artystycznym. Z kleczewskiego liceum zwolniła się na własną prośbę w związku ze staraniem o wyjazd za granicę do narzeczonego. 1 sierpnia 1955 r. przenieśli się do Warszawy i w oczekiwaniu na paszport pracowała w Centralnym Zarządzie Zaopatrzenia Rolnictwa. Mieszkała w tym czasie u kuzynki Bolesławy Wdzięcznej⁸.

W lipcu 1956 r. wyjechała do Austrii do Innsbrucka, a 1 października tego samego roku poślubiła Wiktora Perathonera, niestety małżeństwo okazało się dla niej rozczarowaniem. Po latach konsekwentnie pomijała ten fragment swojej biografii, ogólnie uzasadniając powrót tęsknotą za Koninem. W dokumentach urzędowych motywowała swą decyzję warunkami zdrowotnymi i ciężkimi przeżyciami osobistymi⁹. Kulisy całej sytuacji okazały się być bardziej złożone i dotyczyły kwestii relacji małżeńskich oraz charakterologicznego niedopasowania¹⁰. Ostatecznie powróciła do ojczyzny 20 lipca 1957 r.

Zaraz po powrocie złożyła podanie o stały pobyt w kraju i szukała pracy w Poznaniu w charakterze bibliotekarki¹¹. Była zatrudniona w Szkole Powszechnej nr 64 w Poznaniu. Od 1 września 1958 r. pracowała jako nauczycielka, wychowawczyni i bibliotekarka w Szkole Powszechnej nr 38 na Winogradach przy ulicy Za Cytadelą 29. Kierownik szkoły w opinii o jej pracy poza szablonowymi spostrzeżeniami o tym, że jest konsekwentna, wymagająca, potrafi we właściwy sposób zorganizować pracę dydaktyczną oraz ma dobry wpływ na młodzież, zaznaczył iż:

Na wysokim poziomie zorganizowała współpracę z rodzicami, wprowadzając specjalne zebrania o tematyce pedagogicznej, mające na celu uświadomienie rodziców o roli i stosunku dzieci przechodzących do szkół średnich i zawodowych¹².

21 sierpnia 1959 r. złożyła podanie do Kopalni Węgla Brunatnego w Koninie z prośbą o przyjęcie do pracy w charakterze nauczycielki języka polskiego w organizowanej resortowej Zasadniczej Szkole Górniczej w Marantowie i od 1 września tego samego roku związała swoje zawodowe losy na stałe ze szkołą kształcąca kadry dla konińskiego przemysłu górniczego, czyli obecnym Zespołem Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica¹³. 1 lutego 1961 r. została mianowana zastępcą dyrektora Zasadniczej Szkoły Górniczej do spraw pedagogicznych i pełniła to stanowisko do 31 sierpnia 1973 r. Z końcem sierpnia 1981 roku przeszła na emeryturę, ale w dalszym ciągu pracowała

⁷ AZSGE, TAOPJ, *Dyplom ukończenia studiów wyższych*, 11.12.1951 r.

⁸ S. Rusin, *O Janinie Perathoner – odsłona ostatnia*, [w] *Loża barbarzyńców*, Konin 2018, s. 173-175.

⁹ AZSGE, TAOPJ, *Życiorys*, b.d.

¹⁰ S. Rusin, *O Janinie Perathoner...*, s. 176-178.

¹¹ AZSGE, TAOPJ, *Podanie do Wydziału Oświaty w Poznaniu*, 9.08.1957 r.

¹² AZSGE, TAOPJ, *Charakterystyka pracy*, 29.08.1959 r.

¹³ AZSGE, TAOPJ, *Podanie*, 21.08.1959 r.

w niepełnym wymiarze do 31 sierpnia 1994 r. Pełniła obowiązki nauczycielki języka polskiego, nauczyciela organizatora orientacji zawodowej oraz bibliotekarki, w tym także kierownika biblioteki szkolnej. 14 października 1973 r. została powołana na stanowisko profesora szkoły średniej przez Ministerstwo Górnictwa i Energetyki¹⁴.

Sprawy młodzieży popularnego „Górnika” zawsze leżały jej na sercu. Troszczyła się nie tylko o edukację, ale także o wszechstronny rozwój kulturalny swoich uczniów, inspirując ich, np. do działań artystycznych¹⁵. Zajmowała się kołem miłośników książki, opiekowała się także kołem teatralnym. We wspomnieniach pracowników szkoły pojawiają się przygotowywane przez nią inscenizacje jednoaktówek Fredry oraz ballad Mickiewicza. Sama Perathoner z okazji jubileuszu 50-lecia ZSGE tak relacjonowała pracę z młodzieżą:

Najpierw na warsztat wzięliśmy Mickiewicza, Scenariusz obejmował wiele fragmentów utworów wieszca: od „Ody do młodości”, a kończył się na „Panu Tadeuszu” uwieńczonym polonezem.

Następnie wyreżyserowaliśmy bardzo dowcipną jednoaktówkę Aleksandra Fredry-syna. Dekoracje młodzież robiła sama, ale stroje? Pojechaliśmy do Poznania i z opery wypożyczaliśmy potrzebne ubiory. Były bardzo wysłużone, ale dziewczęta odświeżyły je i prezentowały się jak trzeba. Najpierw wystąpiliśmy w naszej szkole, a potem wyruszyliśmy w świat¹⁶.

Przejście na emeryturę otworzyło nowy etap w biografii Janiny Perathoner. Pisarskie próby nie były jej nigdy obce, a wiersze zaczęła pisać, mając 17 lat, choć jak przyznawała w wywiadach¹⁷ były to teksty chowane do „szuflady” – nieudolne, których nigdy nie ośmieliła się wydać. Przyznawała, że lubiła czytać Słowackiego (stąd literacki pseudonim nawiązujący do „Lilli Wenedy”) i Gałczyńskiego. Choć tworzyła teksty poetyckie, to jej domeną stała się proza parahistoryczna skupiona na Koninie i okolicach. W wywiadzie, jaki ukazał się na łamach „Koninianów”, powiedziała:

Byłam zafascynowana serialem telewizyjnym „Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy”. Pomyślałam, że moje miasto, od czasów Zofii Urbanowskiej, właściwie wcale nie jest reprezentowane w beletryście. Postanowiłam to nadrobić. Zaczęło mi się marzyć opisanie, w formie opowiadań, nowel czy powieści, całej historii Konina i okolic. Tak powstała pierwsza moja powieść „Słowiana”¹⁸.

Proces pisania traktowała bardzo planowo, skrupulatnie zbierając w bibliotekach i archiwach informacje o realiach epoki, języku, obyczajowości¹⁹. W swoich dziełach

¹⁴ AZSGE, TAOPJ, *Powołanie*, 14.10.1973 r.

¹⁵ S. Jarecki, *Taką ją pamiętam...*, [w] *50 lat Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie*, Konin 2008, s. 20.

¹⁶ Tamże, s. 19.

¹⁷ Uczniowie Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie (Weronika Kaźmierczak, Monika Mikitin, Jakub Osowicz) w związku z uroczystością otwarcia 19 marca 2013 r. Szkolnego Salonu Literackiego imienia Janiny Perathoner-Wenedy przygotowali wywiad z pisarką. Został on zarejestrowany 4 marca 2013 r. po tytule „Dobrze wybrałam...”. Wyemitowano go także podczas wernisażu otwierającego wystawę poświęconą pisarce „Konin pokochałam najbardziej” w Muzeum Okręgowym w Koninie.

¹⁸ *Rozmowa z Janiną Wenedą*, rozmowę przeprowadził Jan Sznajder, „Koniniana”, 2006, nr 6, s. 2.

¹⁹ *Ocalić od zapomnienia*, „Parnasik. Biuletyn Szkolnego Salonu Literackiego im. J. Perathoner-Wenedy”, 2014, s. 2.

ożywiała postacie z okolic Konina, znane z historii i legend. Zaplanowała stworzenie przekroju dziejów miasta i okolic poprzez wieki. W wieku 61 lat zadebiutowała powieścią historyczną „Słowiana” (1987) wydaną pod pseudonimem Janina Weneda²⁰. Akcja pierwszego utworu pisarki opisuje historię burzliwej miłości Słowiany i Lestka, legendarnych – według powieści – założycieli Konina²¹. W 1993 r. ukazało się pięć tomików prozy pod wspólnym tytułem „Opowieści Milowego Słupa”. Na dorobek Wenedy składają się także parahistoryczne powieści: „Zmierch chwały” – opowiadający o rodzie Kwileckich (1995), „Doktor Zemelius” – książka quasi biograficzna o Zemełce (1996), „Miecz i miłość” – opowieść o tragicznej miłości pięknej Klary i białego rycerza Janusza, którym na drodze do szczęścia stanął czarny rycerz Garcza osadzona w realiach podkonińskiej wsi Wąsosze (1997), „Dla nas nie ma róż” – powieść, której miejscem akcji są Konin i okolice za czasów powstania styczniowego (1997), „Światło w cieniach puszczy” – legenda o pięciu braciach pustelnikach w puszczy kazimierzowskiej (1998), „Zofia Kamila” – powieść przedstawiająca losy bohaterki wzorowanej na konińskiej pisarce Zofii Urbanowskiej (1999), „Uwikłani w cierniach: emigracja” – tekst inspirowany losami emigrantów zarobkowych wywodzących się z Konina i jego okolic (2003), „Miłość po raz drugi” – powieść osadzona we współczesnych realiach z tragiczną miłością w roli głównej (2005).

Janina Weneda jest także autorką powieści futurystycznej „Powrót do Enklawy Przeszłości” (2001), pracy „Dzieje Tadeusza Kościuszki” (1999) oraz historii dla dzieci „Przygody Dobrochny i psa Zagraja” (2003). Wydania doczekały się również wiersze, krótkie formy teatralne, wspomnienia zebrane pod wspólnym tytułem „Silva rerum” (2006) oraz tomik poezji z cyklu „Impresje” (1996). Opublikowała też VI część „Uwikłanych w cierniach” oraz powieść „Dobrochna pociesza Jarka”. Ostatnią książkę pt. „Zapomniany Mocarz” Janina Perathoner poświęciła patronowi swej szkoły Stanisławowi Staszicowi. Ukazała się ona już po śmierci pisarki w 2014 r. w wydawnictwie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Koninie SETIDAVA. Jej poetyckie i prozatorskie teksty regularnie pojawiały się też na łamach „Koninianów” redagowanych przez Towarzystwo Przyjaciół Konina. W opinii kolegów po piórze prezentowała wysoki kunszt pisarski i kulturę słowa, potrafiła interesująco opowiadać, budując wartką i żywą narrację²².

Pisarka angażowała się w pracę wielu organizacji i związków, m.in. Oddziału Związku Literackiego im. A. Mickiewicza, Związku Literatów Polskich Oddział w Poznaniu, Zarządu Wojewódzkiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Towarzystwa Regionalnego w Koninie. Angażowała się w spotkania autorskie z uczniami i dorosłymi. Chętnie powracała do szkoły, której poświęciła 35 lat swojego zawodowego życia. W lutym 2004 roku uczestniczyła w ZSGE w sesji naukowej ku czci Stanisława Staszica, wybranego wówczas na nowego patrona szkoły.

W 2010 r. ze względu na pogarszający się stan zdrowia nie była już w stanie mieszkać sama i przeniosła się do Domu Pomocy Społecznej w Koninie, ale otaczała ją wierne grono przyjaciół, uczniów, koleżanek z pracy i wolontariuszy²³. 17 kwietnia 2012 r.

²⁰ J. Gulczyński, *Jubileusz 80. urodzin konińskiej pisarki Janiny Wenedy*, „Rocznik Koniński” 2007, t. 16, s. 343-345.

²¹ W. Poturała, *Pisanie historii regionu w twórczości Janiny Perathoner „Wenedy”*, „Biografistyka Pedagogiczna” 2018, nr 1, s. 171.

²² P. Kuszczynski, *Pożegnanie Janiny Perathoner*, [w:] *Wartości zauważone. Recenzje nie wszystkie*, Poznań 2015, s. 152.

²³ J. Naskręcka, *Nasze wizyty u Janeczki*, „Koniniana”, 2013, nr 8 (128), s. 4.

Janina Perathoner przekazała miastu i mieszkańcom Konina rodzinny dom przy ulicy Staszica 7, prawa do swoich książek, pamiątki związane z życiem i twórczością: fotografie, odznaczenia, nagrody literackie, resortowe oraz bogato wyposażoną bibliotekę w zamian za wydanie jej ostatniej publikacji poświęconej Staszicowi oraz opiekę nad grobem. Zgodnie z wolą pisarki, przekazany miastu dom ma służyć celom kulturalnym i edukacyjnym oraz wychowawczo-opiekuńczym.

Była wielokrotnie nagradzana w uznaniu za zasługi pedagogiczne, społeczne i literackie. Otrzymała m.in. Krzyż Kawalerski Odrodzenia Polski (1981), Nagrodę Ministra Oświaty i Wychowania (1977), dwukrotnie Nagrodę Kuratora Oświaty i Wychowania, Złoty Krzyż Zasługi (1974), Złotą Odznakę Za zasługi dla rozwoju województwa poznańskiego (1969), Złotą Odznakę Zasłużony dla Rozwoju Zagłębia Konińskiego. Doceniano jej pracę na rzecz rodzinnej miejscowości odznaczeniem Zasłużony dla Miasta Konina (1978) oraz w 1989 r. wpisem do Księgi Zasłużonych dla Miasta Konina w uznaniu zasług w pracy społecznej na rzecz środowiska.

W roku 1999 wyróżniona została statuetką Benedykta w konkursie regionalnego tygodnika „Przegląd Koniński” za rozślawianie regionu konińskiego w Wielkopolsce, kraju i poza granicami. W 2003 roku kapituła konkursu statuetki Złotego Konia przyznała Janinie Perathoner tytuł Człowieka Roku uświetniający najwybitniejszych mieszkańców Konina. W maju 2012 roku otrzymała „Kariatydę Wielką” za całokształt działań przyczyniających się do rozwoju kultury. W 2013 roku Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie uczcił swoją wieloletnią nauczycielkę i dyrektorkę Wenedę, nadając Szkolnemu Salonowi Literackiemu jej imię²⁴.

Janina Perathoner zmarła 29 stycznia 2014 r., pochowano ją na cmentarzu parafialnym przy ul. Kolskiej. W czasie mszy żałobnej 1 lutego 2014 r. w kościele p.w. św. Bartłomieja ks. Marcin Zaworski żegnając pisarkę, powiedział: „Nie żyła przecież dla siebie, nie umarła dla siebie; żyła dla tego miasta i umarła dla tego miasta”²⁵.

JANINA PERATHONER – WENEDA (1926-2014) – ŻYCIE I TWÓRCZOŚĆ KONIŃSKIEJ NAUCZYCIELKI I PISARKI

Słowa kluczowe: Janina Perathoner – Weneda, biografia, Konin, oświata, Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych, regionalizm

Janina Perathoner-Weneda urodziła się w 1926 r. w Koninie i z tym miastem związała całe swoje życie. Po ukończeniu studiów pracowała w szkołach w Koninie, Kleczewie i Poznaniu. W 1956 r. wyjechała do Innsbrucka i poślubiła Wiktora Perathonera, jednak powróciła samotnie do Polski. W 1959 r. podjęła pracę w resortowej Szkole Górniczej (obecnie Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych). W latach 1961-1973 była zastępcą dyrektora. W 1981 r. przeszła na emeryturę, ale pracowała jeszcze do 1994 r. Stworzyła cykl powieści parahistorycznych (ew. historycznych) poświęconych dziejom Konina i regionu. Była także autorką wierszy, utworów dla dzieci i tekstów publicystycznych. W 2012 r. przekazała miastu swój dom i rodzinne pamiątki. Zmarła w 2014 r.

²⁴ W. Poturała, „Weneda – człowiek, dzieło, inspiracja” – słów parę o skromnej konińskiej pisarce i II Szkolnym Kongresie Kultury w Zespole Szkół Górniczo-Energetycznych, „Koniński Kurier Oświatowy”, 2013 nr 1, s. 28-29.

²⁵ M. Zaworski, *Wspomnienie o Janinie Perathoner – Wenedzie (z domu – Wdzięczna)*, „Koniniana” 2014, nr 1 (133), s. 2.

JANINA PERATHONER – WENEDA (1926-2014) – LIFE AND WORK OF THE KONIN TEACHER AND WRITER

Keywords: Janina Perathoner – Weneda, biography, education, Konin, Mining and Energy School Complex, regionalism

Janina Perathoner – Weneda was born in Konin in 1926 and tied her whole life to this town. After completing her studies, she worked in schools in Konin, Kleczew and Poznań. In 1956, she moved to Innsbruck and married Wiktor Perathoner, but returned to Poland alone. In 1959, she started working at the departmental Mining School (now the Mining and Energy School Complex). From 1961 to 1973 she was deputy director. She retired in 1981, but continued working until 1994. She wrote a series of parahistorical (or historical) novels about the history of Konin and surrounding areas. She was also the author of poems, poems for children and journalistic texts. In 2012, she donated her home and family belongings to the city. She died in 2014.

Bibliografia:

Źródła:

Archiwum Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie
Akta osobowe Janiny Perathoner
Kronika Szkoły Górniczej w Koninie
Kronika Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie
Konińskie Archiwum Społeczne

Dziela Janiny Wenedy:

Weneda J. (1997), *Dla nas nie ma róż: powieść z czasów powstania styczniowego*, Konin
Weneda J. (2014), *Dobrochna pociesza Jarka*, Konin
Weneda J. (1996), *Doktor Zemelius: powieść biograficzna*, Warszawa
Weneda J. (1996), *Impresje*, Konin 1996
Weneda J. (1997), *Miecz i miłość*, Konin
Weneda J. (2005), *Miłość po raz drugi*, Konin
Weneda J. (1993), *Opowieści Milowego Słupa*, Konin
Weneda J. (2001), *Powrót do Enklawy Przeszłości: powieść futurystyczna*, Konin
Weneda J. (2003), *Przygody Dobrochny i jej psa Zagraja*, Konin
Weneda J. (2006), *Silva rerum*, Konin
Weneda J. (1987), *Słowiana*, Poznań
Weneda J. (1998), *Światło w cieniach puszczy: powieść-legenda z przelomu X i XI wieku*, Konin
Weneda J. (2003), *Uwikłani w cierniach: emigracja*, Konin
Weneda J. (2014), *Zapomniany mocarz*, Konin
Weneda J. (1995), *Zmierzch chwały*, Konin
Weneda J. (1999), *Zofia Kamila. Vie romancée*, Konin

Prasa:

„Koniniana” – 2006-2014

Opracowania:

50 lat Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie (2008), Konin

Gulczyński J. (2007), *Jubileusz 80. urodzin konińskiej pisarki Janiny Wenedy*, „Rocznik Koniński”, t. 16

Gulczyński J. (2015), *Uwagi o życiu i twórczości Janiny Perathoner-Wenedy (1926-2014)*, „Rocznik Koniński”, t. 19

Kuszczyński P. (2015), *Pożegnanie Janiny Perathoner*, [w:] *Wartości zauważone. Recenzje nie wszystkie*, Poznań

Naskręcka J. (2013), *Nasze wizyty u Janeczki*, „Koniniana”, nr 8

Poturała W. (2013), *„Weneda – człowiek, dzieło, inspiracja” – słów parę o skromnej konińskiej pisarce i II Szkolnym Kongresie Kultury w Zespole Szkół Górniczo-Energetycznych*, „Koniński Kurier Oświatowy”, nr 1

Poturała W. (2018) *Pisanie historii regionu w twórczości Janiny Perathoner „Wenedy”*, „Biografistyka Pedagogiczna”, nr 1

Rusin S. (2014), *Janina Perathoner*, [w:] *Znani i nieznanzi w Koninie*, Konin

Rusin S. (2018), *O Janinie Perathoner – odsłona ostatnia* [w:] *Łoża barbarzyńców*, Konin

Zaworski M. (2014), *Wspomnienie o Janinie Perathoner – Wenedzie (z domu – Wdzięczna)*, „Koniniana”, nr 1